

บทเรียนที่

4

การบริหารสินค้าคงคลัง
และการคำนวณต้นทุนสินค้า

หัวข้อเรื่อง (Topics)

4.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสินค้า

4.2 การบริหารสินค้าคงคลัง

4.3 การจัดทำบัญชีควบคุมสินค้าคงคลัง

4.4 การคำนวณต้นทุนสินค้า

4.5 การบริหารสินค้าคงคลังและคำนวณต้นทุนสินค้าด้วยโปรแกรมตารางงาน

เนื้อหาสาระ (Content)

การบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management) คือ การควบคุมและจัดการให้กิจการมีปริมาณสินค้าคงคลังในระดับที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ หรือเพื่อขาย หรือเพื่อดำเนินงานอื่น ๆ โดยมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าคงคลังในระดับที่ต่ำที่สุด แต่คงไว้ซึ่งคุณภาพของสินค้าคงคลัง

การคำนวณต้นทุนสินค้า คือ การคำนวณต้นทุนที่เกิดขึ้น จากการผลิตสินค้าหรือบริการของกิจการ ซึ่งการคำนวณต้นทุนจะทำให้เราทราบว่า กระบวนการต่าง ๆ กว่าที่จะได้เป็นสินค้าและบริการมา มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง รวมถึงการคำนวณมูลค่าสินค้าคงคลัง หรือสินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นงวด เพื่อคำนวณต้นทุนขาย และจัดทำงบการเงิน

4.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสินค้า

สินค้า หรือสินค้าคงเหลือ (Inventory) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการ เพราะจัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนรายการหนึ่ง ซึ่งกิจการพึงมีไว้เพื่อใช้ในการผลิต มีไว้เพื่อการขาย หรือมีไว้เพื่อการดำเนินงาน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2562) เรื่องสินค้าคงเหลือ ของสภาวิชาชีพบัญชี
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ดังนี้
สินค้าคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ซึ่งมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ถือไว้เพื่อขายตามลักษณะการประกอบธุรกิจตามปกติของกิจการ
2. อยู่ในระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อให้เป็นสินค้า สำเร็จรูปเพื่อขาย หรือ
3. อยู่ในรูปของวัตถุดิบ หรือวัสดุที่มีไว้เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าหรือให้บริการ
สินค้าคงคลัง หรือสินค้าคงเหลือ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ
 1. วัตถุดิบ (Raw Material) คือ สิ่งของหรือชิ้นส่วนที่ซื้อมาใช้ในการผลิต
 2. งานระหว่างทำ (Work-in-Process) คือ ชิ้นงานที่อยู่ในขั้นตอนการผลิตหรือรอคอยที่จะผลิตในขั้นตอนต่อไป โดยที่ยังผ่านกระบวนการผลิตไม่ครบทุกขั้นตอน
 3. วัสดุสิ้นเปลือง (Supplies) คือ วัสดุกิจการจัดหามาเพื่อใช้ในการดำเนินงานมากกว่าที่จะใช้เพื่อการผลิตสินค้าโดยตรง
 4. สินค้าสำเร็จรูป (Finished Goods) คือ สินค้าที่มีส่วนประกอบตามลักษณะและผลิตเสร็จครบทุกขั้นตอน มีคุณสมบัติอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำออกมาจำหน่าย

4.2 การบริหารสินค้าคงคลัง

สินค้าคงคลัง (Inventory) หมายถึง วัสดุหรือสินค้าต่าง ๆ ที่เก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานอื่น ๆ ส่วนการบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management) คือ การเก็บทรัพยากรไว้ใช้ในปัจุบัน หรือในอนาคต เพื่อให้การดำเนินการของกิจการดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยกำหนดปริมาณสินค้าคงคลังที่เหมาะสม ไม่มากเกินไป หรือน้อยเกินไป สินค้าคงคลังแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ วัตถุดิบ งานระหว่างผลิตหรืองานระหว่างทำ และสินค้าสำเร็จรูป อย่างไรก็ตาม การกำหนดปริมาณของสินค้าคงคลังต้องรักษาความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน หากสินค้าคงคลังมีมากเกินไปก็เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสูง สินค้าเสี่ยงต่อความเสียหาย เกิดต้นทุนจม หากมีน้อยเกินไปก็อาจรบกวนสมดุลตลาด หรือทำให้การผลิตติดขัด ดังนั้นกิจการต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารสินค้าคงคลัง

4.2.1 การควบคุมปริมาณการสั่งซื้อ

การควบคุมปริมาณการสั่งซื้อ คือการควบคุมราคาสินค้าเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งจะต้องคำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด (Economic Order Quantity) เพราะถ้าสั่งซื้อปริมาณที่เหมาะสมก็จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อ ปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัดมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$EOQ = \sqrt{\frac{2SO}{\frac{C}{100}}}$$

- EOQ = ปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด
- S = ปริมาณสินค้าที่ขายหรือใช้ตลอดงวด (Selling)
- O = ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อต่อครั้ง (Ordering costs)
- C = ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาต่อหน่วย (Carrying costs)

ตัวอย่างที่ 4.1 ร้านนครเฟอร์นิเจอร์ มีการควบคุมปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด โดยกิจการคาดว่าจะขายสินค้าได้ 10,000 หน่วย ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อต่อครั้ง 20 บาท ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา 10 บาทต่อหน่วย ให้คำนวณปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า EOQ} &= \sqrt{\frac{2X(10,000)(20)}{\frac{10}{100}}} \\ &= \sqrt{\frac{400,000}{0.10}} \\ &= \sqrt{4,000,000} \\ &= 2,000 \text{ หน่วย}\end{aligned}$$

ปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด คือ 2,000 หน่วยต่อครั้ง

เมื่อทราบปริมาณการสั่งซื้อแล้ว ก็สามารถคำนวณเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่สั่งซื้อ และระยะเวลาในการสั่งซื้อ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จำนวนครั้งของการสั่งซื้อ} &= \text{ปริมาณการขาย/ปริมาณการสั่งซื้อ} \\ &= 10,000/2,000 \\ &= 5 \text{ ครั้ง} \end{aligned}$$

จำนวนครั้งของการสั่งซื้อ คือ 5 ครั้งต่อปี

การคำนวณระยะเวลาการสั่งซื้อสามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ระยะเวลาการสั่งซื้อ} &= \text{จำนวนวันในหนึ่งปี/จำนวนครั้งของการสั่งซื้อ} \\ &= 365/5 \\ &= 73 \text{ วัน} \end{aligned}$$

ระยะเวลาการสั่งซื้อ คือ 73 วันต่อครั้ง

4.2.2 การควบคุมปริมาณสินค้าคงเหลือ

การควบคุมปริมาณสินค้าคงเหลือ หมายถึง การรักษาระดับสินค้าคงเหลือในมือไม่ให้มีจำนวนมากหรือน้อยเกินไป ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินงานได้ เช่น สินค้าคงเหลือมีปริมาณมากจะส่งผลต่อการจัดเก็บ สินค้าคงเหลือเสียหาย เสื่อมสภาพ ถ้าสินค้าคงเหลือมีน้อยเกินไปอาจเกิดปัญหาสินค้าคงเหลือขาดมือ ส่งผลต่อการดำเนินงาน ดังนั้นต้องมีการควบคุมปริมาณสินค้าคงเหลือ ซึ่งควรจะควบคุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. จำนวนสินค้าคงเหลือ
2. จุดสั่งซื้อเพิ่ม
3. ปริมาณการสั่งซื้อ

1. จำนวนสินค้าคงเหลือ (Inventory quantity) คือ ปริมาณสินค้าคงเหลือในคลังสินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งกิจการจะต้องกำหนดปริมาณสินค้าคงเหลือสูงสุด (Maximum Inventory Limit) และปริมาณสินค้าคงเหลือต่ำสุด (Minimum Inventory Limit) เพราะมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกิจการดังนี้

สินค้าคงเหลือสูงสุด (Maximum Inventory Limit) คือ ปริมาณสินค้าสูงสุดของสินค้าแต่ละชนิดที่จะเก็บไว้ในคลังสินค้า เพราะหากเก็บสินค้าไว้เกินปริมาณอาจส่งผลให้เกิดความเสียหาย เช่น เกิดต้นทุนจม สินค้าเสื่อมสภาพ สิ้นเปลืองพื้นที่จัดเก็บรักษา เป็นต้น

สินค้าคงเหลือต่ำสุด (Minimum Inventory Limit) คือ ปริมาณสินค้าที่น้อยที่สุดของสินค้า แต่ละชนิดที่กิจการมีไว้เพื่อไม่ให้ขาดมือ

2. จุดสั่งซื้อเพิ่ม (Reorder Point) คือ การกำหนดจำนวนสินค้าคงเหลือเพื่อกำหนดการสั่งซื้อสินค้าใหม่ และเพื่อป้องกันสินค้าขาดแคลน หรือหมดคลัง โดย reorder point จะเป็นตัวกำหนดจำนวนสินค้าให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย เพียงพอต่อการขาย โดยไม่ทำให้มีจำนวนสินค้าในสต็อกมากเกินไปหรือน้อยเกินไป การคำนวณหาจุดสั่งซื้อสามารถทำได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 คำนวณหาจุดสั่งซื้อจากจำนวนสินค้าคงเหลือสูงสุดและสินค้าคงเหลือต่ำสุด

จุดสั่งซื้อเพิ่ม = สินค้าคงเหลือต่ำสุด + ปริมาณสินค้าที่ใช้ระหว่างรอการสั่งซื้อและรับของ

ตัวอย่างที่ 4.2 กิจการแห่งหนึ่งกำหนดปริมาณสินค้าคงเหลือสูงสุดไว้ 300 หน่วย ปริมาณสินค้าต่ำสุดไว้ 80 หน่วย ปริมาณสินค้าที่ใช้ระหว่างรอการสั่งซื้อและรับของ 70 หน่วย ให้คำนวณหาจุดสั่งซื้อ

$$\begin{aligned}\text{จุดสั่งซื้อเพิ่ม} &= 80 + 70 \\ &= 150 \text{ หน่วย}\end{aligned}$$

วิธีที่ 2 การคำนวณหาจุดสั่งซื้อ กรณีที่ทราบระยะเวลาในการสั่งซื้อ (Lead Time)

จุดสั่งซื้อเพิ่ม = สินค้าคงเหลือต่ำสุด + (Lead Time X อัตราการใช้)

ตัวอย่างที่ 4.3 กิจการแห่งหนึ่งมีระยะเวลาสั่งซื้อประมาณ 10 วัน อัตราการใช้วันละ 50 หน่วย กิจการกำหนดสินค้าคงเหลือต่ำสุด 100 หน่วย ให้คำนวณหาจุดสั่งซื้อ

$$\begin{aligned}\text{จุดสั่งซื้อเพิ่ม} &= 100 + (10 \times 50) \\ &= 600 \text{ หน่วย}\end{aligned}$$

วิธีที่ 3 การคำนวณหาจุดสั่งซื้อ กรณีที่ไม่ทราบสินค้าคงเหลือต่ำสุด

$$\text{จุดสั่งซื้อเพิ่ม} = (\text{Lead Time} \times \text{อัตราการใช้})$$

ตัวอย่างที่ 4.4 สมมติกิจการมีอัตราการใช้สินค้า 30 หน่วย/วัน ระยะเวลารอสินค้าและรับของ (Lead Time) 10 วัน ให้คำนวณหาจุดสั่งซื้อ

$$\begin{aligned}\text{จุดสั่งซื้อเพิ่ม} &= (10 \times 30) \\ &= 300 \text{ หน่วย}\end{aligned}$$

3. ปริมาณการสั่งซื้อ (Order Quantity) คือ ปริมาณสินค้าที่ซื้อมาเพื่อให้เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน โดยไม่ได้มุ่งหวังการประหยัดค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด แต่ให้ความสำคัญในเรื่องความเพียงพอของสินค้าที่มีไว้เพื่อการดำเนินงาน ปริมาณการสั่งซื้อสามารถคำนวณได้ดังนี้

กรณีที่ 1 กรณีที่ทราบสินค้าคงเหลือสูงสุดและสินค้าคงเหลือต่ำสุด

$$\text{ปริมาณการสั่งซื้อ} = \text{สินค้าคงเหลือสูงสุด} - \text{สินค้าคงเหลือต่ำสุด}$$

ตัวอย่างที่ 4.5 กิจการแห่งหนึ่งกำหนดปริมาณสินค้าคงเหลือสูงสุดไว้ 300 หน่วย ปริมาณสินค้าต่ำสุดไว้ 120 หน่วย ให้คำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อ

$$\begin{aligned}\text{ปริมาณการสั่งซื้อ} &= 300 - 120 \\ &= 180 \text{ หน่วย}\end{aligned}$$

กรณีที่ 2 กรณีที่ทราบสินค้าคงเหลือต่ำสุดและจุดสั่งซื้อเพิ่ม

$$\text{ปริมาณการสั่งซื้อ} = \text{สินค้าคงเหลือต่ำสุด} + \text{จุดสั่งซื้อเพิ่ม}$$

ตัวอย่างที่ 4.6 กิจการแห่งหนึ่งกำหนดปริมาณสินค้าต่ำสุดไว้ 100 หน่วย และกำหนดจุดสั่งซื้อเพิ่มไว้ที่ 150 หน่วย ให้คำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อ

$$\begin{aligned}\text{ปริมาณการสั่งซื้อ} &= 100 + 150 \\ &= 250 \text{ หน่วย}\end{aligned}$$

4.3 การจัดทำบัญชีควบคุมสินค้าคงคลัง

การจัดทำบัญชีควบคุมสินค้าคงคลังมีความสำคัญ เพราะจะทำให้กิจการทราบที่มาที่ไป รวมถึงการเบิก - จ่าย และทำให้ทราบปริมาณสินค้าคงเหลือของสินค้าแต่ละชนิด การจัดทำบัญชีสินค้าควรจัดทำอย่างน้อย 3 เล่ม คือ ทะเบียนรับสินค้า ทะเบียนจ่ายสินค้า บัญชีแยกประเภทสินค้า

1. ทะเบียนรับสินค้า ทะเบียนรับสินค้าใช้สำหรับการบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับสินค้า โดยบันทึกเรียงตามลำดับเหตุการณ์ก่อน - หลัง ทำหน้าที่เหมือนกับสมุดรายวันขั้นต้น โดยใช้หลักฐานจากใบรับและใบคืนสินค้าเป็นสำคัญแล้วผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทสินค้าแต่ละชนิด

2. ทะเบียนจ่ายสินค้า ทะเบียนจ่ายสินค้าใช้สำหรับการบันทึกรายการเกี่ยวกับการจ่ายสินค้า โดยบันทึกเรียงตามลำดับเหตุการณ์ก่อน - หลัง ทำหน้าที่เหมือนกับสมุดรายวันขั้นต้น โดยใช้หลักฐานจากใบเบิกสินค้าและใบส่งคืนสินค้าเป็นสำคัญแล้วผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทสินค้าแต่ละชนิด

3. บัญชีแยกประเภทสินค้า บัญชีแยกประเภทสินค้าเปรียบเสมือนสมุดบันทึก รายการชั้นปลาย โดยจะบันทึกคุ่มยอดสินค้าแต่ละชนิด โดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนรับสินค้าและทะเบียนจ่ายสินค้า สามารถแสดงยอดสินค้าคงเหลือรายวันของสินค้าแต่ละชนิด ทำให้กิจการทราบจำนวนสินค้าคงเหลือแต่ละชนิดว่ามีจำนวนเท่าใด

ตัวอย่างที่ 4.7 ร้านนครการค้า มีรายการรับ - จ่ายสินค้าในเดือนกันยายน 2566 ดังนี้

- 2566
- ก.ย. 1 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 5 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,500 บาท ตู้เย็น 5 หลัง ราคาหลังละ 12,000 บาท เครื่องซักผ้า 5 เครื่อง ราคาเครื่องละ 9,900 บาท หม้อหุงข้าว 5 ใบ ราคาใบละ 1,000 บาท ใบรับเลขที่ 11
- 2 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 4 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,400 บาท ตู้เย็น 2 หลัง ราคาหลังละ 12,500 บาท เครื่องซักผ้า 4 เครื่อง ราคาเครื่องละ 9,800 บาท หม้อหุงข้าว 3 ใบ ราคาใบละ 980 บาท ใบรับเลขที่ 12

2566

- ก.ย. 3 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,200 บาท ใบเบิกเลขที่ 21
- 6 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 14,900 บาท เครื่องซักผ้า 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 12,000 บาท ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 14,000 บาท ใบเบิกเลขที่ 22
- 10 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,100 บาท ใบเบิกเลขที่ 23
- 13 ขายสินค้า คือ เครื่องซักผ้า 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 12,500 บาท ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 14,200 บาท ใบเบิกเลขที่ 24
- 15 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 14,500 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,300 บาท ใบเบิกเลขที่ 25

2566

- ก.ย. 18 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,000 บาท หม้อหุงข้าว 2 ใบ ราคาใบละ 900 บาท ใบรับเลขที่ 13
- 20 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000 บาท เครื่องซักผ้า 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,000 บาท ใบเบิกเลขที่ 26
- 23 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,900 บาท เครื่องซักผ้า 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 11,000 บาท ตู้เย็น 2 หลัง ราคาหลังละ 12,000 บาท ใบรับเลขที่ 14
- 25 ขายสินค้า คือ ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 14,900 บาท หม้อหุงข้าว 1 ราคาใบละ 1,250 บาท ใบเบิกเลขที่ 27
- 28 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,500 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,250 บาท ใบเบิกเลขที่ 28
- 30 ขายสินค้า คือ ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 15,000 บาท เครื่องซักผ้า 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,500 บาท ใบเบิกเลขที่ 29

ทะเบียนรับสินค้า

วันที่	เลขที่ ใบรับสินค้า	รายการ	หน่วยนับ	เลขที่สินค้า	จำนวน	ราคา หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
2566								
ก.ย. 1	11	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	5	13,500	67,500	
		ตู้เย็น	หลัง	T-02	5	12,000	60,000	
		เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	5	9,900	49,500	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	5	1,000	5,000	
ก.ย. 2	12	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	4	13,400	53,600	
		ตู้เย็น	หลัง	T-02	2	12,500	25,000	
		เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	4	9,800	39,200	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	3	980	2,940	
ก.ย.18	13	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,000	13,000	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	2	900	1,800	
ก.ย.23	14	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	2	13,900	27,800	
		เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	2	11,000	22,000	
		ตู้เย็น	หลัง	T-02	2	12,000	24,000	
		รวมยอดพัสดุดิบ					391,340	

ทะเบียนจ่ายสินค้า

วันที่	เลขที่ ใบเบิก	รายการ	หน่วยนับ	เลขที่สินค้า	จำนวน	ราคา หน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
2566								
ก.ย. 3	21	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,500	13,500	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	1	1,000	1,000	
ก.ย. 6	22	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,500	13,500	
		เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	2	9,900	19,800	
		ตู้เย็น	หลัง	T-02	1	12,000	12,000	
ก.ย.10	23	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,500	13,500	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	1	1,000	1,000	
ก.ย.13	24	เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	1	9,900	9,900	
		ตู้เย็น	หลัง	T-02	1	12,000	12,000	

ทะเบียนจ่ายสินค้า (ต่อ)

วันที่	เลขที่ใบเบิก	รายการ	หน่วยนับ	เลขที่สินค้า	จำนวน	ราคาหน่วยละ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
ก.ย.15	25	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,500	13,500	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	1	1,000	1,000	
ก.ย.20	26	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,500	13,500	
		เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	1	9,900	9,900	
ก.ย.25	27	ตู้เย็น	หลัง	T-02	1	12,000	12,000	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	1	1,000	1,000	
ก.ย.28	28	โทรทัศน์	เครื่อง	T-01	1	13,400	13,400	
		หม้อหุงข้าว	ใบ	T-04	1	900	900	
ก.ย.30	29	ตู้เย็น	หลัง	T-02	1	12,000	12,000	
		เครื่องซักผ้า	เครื่อง	T-03	1	9,900	9,900	รวม 2 เครื่อง
					1	9,800	9,800	19,700
		รวมยอดพัสดุจ่าย					193,100	

บัญชีแยกประเภทสินค้า

ชื่อสินค้า โทรทัศน์		หน่วยนับ เครื่อง		รุ่น A-1		เลขที่สินค้า T-01			
จำนวนอย่างสูง 10		จำนวนอย่างต่ำ 5		จุดสั่งซื้อ 5		เลขที่ Bin Card 101			
วันที่	รายการ	หน้า ทะเบียน	จำนวน			จำนวนเงิน			หมายเหตุ
			รับ	จ่าย	คงเหลือ	เดบิต	เครดิต	คงเหลือ	
2566									
ก.ย. 1	รับ-ใบรับที่ 11	ร.1	5		5	67,500		67,500	
2	รับ-ใบรับที่ 12	ร.1	4		9	53,600		121,100	
3	เบิก-ใบเบิกที่ 21	จ.1		1	8		13,500	107,600	
6	เบิก-ใบเบิกที่ 22	จ.1		1	7		13,500	94,100	
10	เบิก-ใบเบิกที่ 23	จ.1		1	6		13,500	80,600	
15	เบิก-ใบเบิกที่ 25	จ.1		1	5		13,500	67,100	
18	รับ-ใบรับที่ 13	ร.1	1		6	13,000		80,100	
20	เบิก-ใบเบิกที่ 26	จ.1		1	5		13,500	66,600	
23	รับ-ใบรับที่ 14	ร.1	2		7	27,800		94,400	

บัญชีแยกประเภทสินค้า

ชื่อสินค้า ตู้เย็น		หน่วยนับ หลัง	รุ่น B-5			เลขที่สินค้า T-02			
จำนวนอย่างสูง 10		จำนวนอย่างต่ำ 5	จุดสั่งซื้อ 5			เลขที่ Bin Card 102			
วันที่	รายการ	หน้า ทะเบียน	จำนวน			จำนวนเงิน			หมายเหตุ
			รับ	จ่าย	คงเหลือ	เดบิต	เครดิต	คงเหลือ	
2566									
ก.ย. 1	รับ-ใบรับที่ 11	ร.1	5		5	60,000		60,000	
2	รับ-ใบรับที่ 12	ร.1	2		7	25,000		85,000	
6	เบิก-ใบเบิกที่ 22	จ.1		1	6		12,000	73,000	
13	เบิก-ใบเบิกที่ 24	จ.1		1	5		12,000	61,000	
23	รับ-ใบรับที่ 14	ร.1	2		7	24,000		85,000	
25	เบิก-ใบเบิกที่ 27	จ.1		1	6		12,000	73,000	

บัญชีแยกประเภทสินค้า

ชื่อสินค้า เครื่องซักผ้า		หน่วยนับ เครื่อง		รุ่น C-3		เลขที่สินค้า T-03			
จำนวนอย่างสูง 10		จำนวนอย่างต่ำ 5		จุดสั่งซื้อ 5		เลขที่ Bin Card 103			
วันที่	รายการ	หน้า ทะเบียน	จำนวน			จำนวนเงิน			หมายเหตุ
			รับ	จ่าย	คงเหลือ	เดบิต	เครดิต	คงเหลือ	
2566									
ก.ย. 1	รับ-ใบรับที่ 11	ร.1	5		5	49,500		49,500	
2	รับ-ใบรับที่ 12	ร.1	4		9	39,200		88,700	
6	เบิก-ใบเบิกที่ 22	จ.1		2	7		19,800	68,900	
13	เบิก-ใบเบิกที่ 24	จ.1		1	6		9,900	59,000	
20	เบิก-ใบเบิกที่ 26	จ.1		1	5		9,900	49,100	
23	รับ-ใบรับที่ 14	ร.1	2		7	22,000		71,100	
25	เบิก-ใบเบิกที่ 27	จ.1		1	6		12,000	59,100	
30	เบิก-ใบเบิกที่ 27	จ.1		2	4		19,600	39,500	

บัญชีแยกประเภทสินค้า

ชื่อสินค้า หม้อหุงข้าว		หน่วยนับ ใบ		รุ่น D-4		เลขที่สินค้า T-04			
จำนวนอย่างสูง 10		จำนวนอย่างต่ำ 5		จุดสั่งซื้อ 5		เลขที่ Bin Card 104			
วันที่	รายการ	หน้า ทะเบียน	จำนวน			จำนวนเงิน			หมายเหตุ
			รับ	จ่าย	คงเหลือ	เดบิต	เครดิต	คงเหลือ	
2566									
ก.ย. 1	รับ-ใบรับที่ 11	ร.1	5		5	5,000		5,000	
2	รับ-ใบรับที่ 12	ร.1	3		8	2,940		7,940	
3	เบิก-ใบเบิกที่ 21	จ.1		1	7		1,000	6,940	
10	เบิก-ใบเบิกที่ 23	จ.1		1	6		1,000	5,940	
15	เบิก-ใบเบิกที่ 25	จ.1		1	5		1,000	4,940	
18	รับ-ใบรับที่ 13	ร.1	2		7	1,800		6,740	
25	เบิก-ใบเบิกที่ 27	จ.1		1	6		1,000	5,740	
28	เบิก-ใบเบิกที่ 28	จ.1		1	5		1,000	4,740	

หมายเหตุ การตรวจนับสินค้าคงเหลือ วิธีเข้าก่อน ออกก่อน (First-in, First-out Method หรือ FIFO Method)

4.4 การคำนวณต้นทุนสินค้า

ธุรกิจที่มีการขายสินค้า หัวใจสำคัญของธุรกิจก็คือผลกำไรที่เกิดจากการขายสินค้า ดังนั้นธุรกิจจำเป็นต้องรู้อัตนทุนของสินค้า สามารถคำนวณต้นทุนขาย และสินค้าคงเหลือได้ สินค้าคงเหลือนับเป็นบัญชีที่มีความสำคัญยิ่งต่อการประกอบธุรกิจ การจัดการเกี่ยวกับการบริหารต้นทุนสินค้า การคำนวณต้นทุนสินค้า ต้องมีความเหมาะสมเป็นไปตามหลักการคำนวณและการวัดมูลค่าตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้

4.4.1 ต้นทุนสินค้าคงเหลือ

ตามมาตรฐานการบัญชี บัญชี 2 ต้นทุนของสินค้าคงเหลือ (ราคาทุน) ประกอบด้วย

1. ต้นทุนในการซื้อ
2. ต้นทุนแปลงสภาพ
3. ต้นทุนอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้สินค้าคงเหลือน้อยอยู่ในสถานที่และอยู่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ต้นทุนในการซื้อ ประกอบด้วย

- ราคาซื้อ
- อากรขาเข้า
- ภาษีอื่น (สุทธิจากจำนวนที่กิจการจะได้รับคืนในภายหลังจากหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษี)
- ค่าขนส่ง ค่าขนถ่าย และต้นทุนอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาซึ่งสินค้าสำเร็จรูป วัตถุดิบ และบริการ

- ส่วนลดการค้า
- เงินที่ได้รับคืน
- รายการอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

4.4.2 วิธีการคำนวณต้นทุน

กล่าวโดยสรุป ต้นทุนในการซื้อ คือ $\text{ซื้อ} + \text{ค่าขนส่งเข้า} - \text{ส่งคืน} - \text{ส่วนลดรับ}$ โดยแต่ละคำมีความหมายคือ

ซื้อ หมายถึง ราคาที่ซื้อสินค้า ยังไม่ได้รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าขนส่งเข้า หมายถึง ค่าขนส่ง ค่าขนถ่าย หรือต้นทุนที่ทำให้ได้มาของวัตถุดิบสินค้าสำเร็จรูปและบริการ

1. เงื่อนไขการขนส่งสินค้า (Terms of Transportation)

ในการซื้อขายสินค้าจะต้องมีการขนย้ายสินค้าจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง เรียกว่า การขนส่ง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเรียกว่า ค่าขนส่ง ซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องตกลงกันในเงื่อนไขการซื้อขายเกี่ยวกับการส่งมอบและกรรมสิทธิ์ในสินค้า ซึ่งในการกำหนดเงื่อนไขต่างกัน ก็ส่งผลให้ราคาสินค้าที่ตกลงซื้อขายกันมีราคาแตกต่างกันด้วยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการส่งมอบ

2. เงื่อนไขในการขนส่ง มีดังนี้

(1) F.O.B. Shipping Point (Free on Board Shipping Point) หมายถึง ผู้ซื้อจะเป็นผู้จ่ายค่าขนส่งสินค้า กรรมสิทธิ์ในสินค้าจะเป็นของผู้ซื้อเมื่อสินค้าขึ้นรถหรือลงเรือหรือถึงสถานที่ที่ผู้ซื้อกำหนดให้ไปส่ง

(2) F.O.B. Destination (Free on Board Destination) หมายถึง กรณีที่ผู้ขายจะเป็นผู้จ่าย ค่าขนส่ง กรรมสิทธิ์ในสินค้าจะเป็นของผู้ซื้อเมื่อสินค้าถึงมือ หรือโกดังสินค้าของผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว

- ส่งคืน หมายถึง สินค้าที่ส่งคืนให้กับทางผู้จำหน่าย

- ส่วนลดรับ หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ซื้อได้รับจากผู้จำหน่ายเนื่องจากชำระเงินภายในระยะเวลาเงื่อนไขที่กำหนด

ส่วนลดสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ส่วนลดการค้า (Trade discount) หมายถึง จำนวนเงินหรืออัตรา ร้อยละที่ผู้ขายยอมลดให้ผู้ซื้อจากราคาสินค้าที่ผู้ขายตั้งไว้ ส่วนลดการค้าเป็นรายการที่ไม่ต้องบันทึกบัญชีทั้งในสมุดบัญชีของผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งผู้ซื้อจะบันทึกสินค้าที่ซื้อใน ราคาที่จ่ายเงินจริง

(2) ส่วนลดเงินสด (Cash discounts) หมายถึง ส่วนลดที่จูงใจให้ลูกค้า นำเงินมาชำระในระยะเวลาที่รวดเร็ว ใช้กับการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อและกำหนด เงื่อนไขการชำระเงินไว้โดยกำหนดระยะเวลาการให้ส่วนลดและการชำระเงิน การบันทึก บัญชีหากผู้ซื้อชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดจะบันทึกเป็น ส่วนลดรับ □ ผู้ขายจะ บันทึกเป็น ส่วนลดจ่าย

3. ต้นทุนการแปลงสภาพ ประกอบด้วย

- ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตสินค้า เช่น ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต ค่าใช้จ่ายคงที่ที่ที่ปันส่วนอย่างเป็นระบบ และค่าใช้จ่ายในการผันแปรที่เกิดขึ้นเพื่อแปลงสภาพวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เป็นต้น
- ค่าใช้จ่ายการผลิตคงที่ เช่น ค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงงาน รายการที่ต้องรับรู้เป็นประจำ
- ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร เป็นต้นทุนการผลิตที่ผันแปรตามปริมาณที่ผลิตได้ เช่น ค่าแรงงานทางอ้อม ค่าล่วงเวลา เป็นต้น

4. ต้นทุนอื่น ๆ ที่ทำให้อยู่ในสภาพพร้อมขาย ประกอบด้วย ต้นทุนที่ทำให้สินค้าคงเหลืออยู่ในสถานที่และสภาพเป็นปัจจุบันพร้อมจัดจำหน่าย เช่น ค่าภาษีอากร ค่าประกันภัย

4.4.3 การวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือ

สินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นงวด เมื่อทำการตรวจนับสินค้าคงเหลือ กิจกรรมที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด จะต้องทำการวัดมูลค่าหรือต้นทุนสินค้าคงเหลือ การวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นงวด ตามมาตรฐานการบัญชี □ บัญชี 2 (ปรับปรุง 2562) กำหนดไว้ว่า สินค้าคงเหลือต้องวัดมูลค่าด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ แล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า

การคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ (ราคาทุน)

กิจกรรมต้องใช้วิธีการคำนวณต้นทุนด้วยวิธีเดียวกันสำหรับสินค้าคงเหลือทุกชนิดที่มีลักษณะและการใช้คล้ายคลึงกัน สำหรับสินค้าคงเหลือที่มีลักษณะและการใช้ต่างกันอาจใช้วิธีคำนวณต้นทุนที่ต่างกันไปได้หากเหมาะสม การคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ (ราคาทุน) ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. วิธีราคาเจาะจง (Specific identification)

การคำนวณต้นทุนสินค้าตามวิธีราคาเจาะจง เป็นวิธีที่ใช้สำหรับสินค้าหรือบริการที่ซื้อหรือผลิตขึ้นเองซึ่งแต่ละรายการโดยปกติไม่อาจสับเปลี่ยนกันได้ และแยกต่างหากไว้สำหรับโครงการหนึ่งโครงการใดโดยเฉพาะ วิธีราคาเจาะจงนี้จึงไม่เหมาะสมสำหรับสินค้าคงเหลือที่มีรายการจำนวนมากและโดยปกติมีลักษณะสับเปลี่ยนกันได้

ตัวอย่างที่ 4.8 ต่อไปนี้เป็นรายการเกี่ยวกับสินค้าของร้านนครการค้า

ม.ค. 1	สินค้าคงเหลือยกมา	20 หน่วย	หน่วยละ	100 บาท
ก.พ. 5	ซื้อสินค้าครั้งที่ 1	50 หน่วย	หน่วยละ	110 บาท
เม.ย. 9	ขายสินค้า	30 หน่วย	หน่วยละ	160 บาท
มิ.ย. 10	ซื้อสินค้าครั้งที่ 2	70 หน่วย	หน่วยละ	105 บาท
ก.ค. 20	ขายสินค้า	50 หน่วย	หน่วยละ	180 บาท
ก.ย. 15	ซื้อสินค้าครั้งที่ 3	50 หน่วย	หน่วยละ	115 บาท
ต.ค. 13	ขายสินค้า	30 หน่วย	หน่วยละ	170 บาท
ธ.ค. 25	ขายสินค้า	30 หน่วย	หน่วยละ	175 บาท
ธ.ค. 31	สินค้าคงเหลือยกไป	50 หน่วย		

ให้ทำ คำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีราคาเจาะจง (สมมติว่าสินค้าคงเหลือยกไป จำนวน 50 หน่วย เป็นสินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 1 จำนวน 30 หน่วย และเป็นสินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 3 จำนวน 20 หน่วย

 คำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีราคาเจาะจง คำนวณได้ดังนี้

 สินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 1 จำนวน 30 หน่วย @ 110 บาท เป็นเงิน 3,300 บาท

 สินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 3 จำนวน 20 หน่วย @ 115 บาท เป็นเงิน 2,300 บาท

 รวมสินค้าคงเหลือปลายงวด จำนวน 50 หน่วย เป็นเงิน 5,600 บาท

2. วิธีเข้าก่อน ออกก่อน (The first-in, first-out (FIFO))

 การคำนวณต้นทุนสินค้าตามวิธีเข้าก่อน ออกก่อน ถือเป็นเกณฑ์ สมมติว่า สินค้าคงเหลือรายการที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นก่อนจะขายออกไปก่อน จึงเป็นผลให้รายการสินค้าคงเหลือที่เหลืออยู่ ณ วันสิ้นงวดเป็นสินค้าที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นในครั้งหลังสุดตามลำดับ

 วิธีนี้นิยมถือปฏิบัติเพราะสามารถคิดราคาทุนของสินค้าคงเหลือได้ใกล้เคียงความจริง ไม่ว่าจะราคาของสินค้าจะขึ้นหรือลง เพราะสินค้าคงเหลือในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีจะใกล้เคียงกับราคาตลาดในขณะนั้นมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 4.9 จากโจทย์ตัวอย่างที่ 4.8 คำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีเข้าก่อน ออกก่อน
คำนวณได้ดังนี้

สินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 3 จำนวน 50 หน่วย @ 115 บาท เป็นเงิน 5,750 บาท
รวมสินค้าคงเหลือปลายงวด จำนวน 50 หน่วย เป็นเงิน 5,600 บาท

3. วิธีต้นทุนถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (The weighted average cost)

การคำนวณต้นทุนสินค้าตามวิธีต้นทุนถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก มีข้อสมมติว่า
ต้นทุนสินค้าคงเหลือแต่ละรายการจะกำหนดจากการถ่วงเฉลี่ยต้นทุนของสินค้าที่
คล้ายคลึงกัน ณ วันต้นงวดกับต้นทุนของสินค้าที่คล้ายคลึงกันที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นใน
ระหว่างงวด ซึ่งวิธีนี้อาจคำนวณเป็นงวด ๆ หรือคำนวณทุกครั้งที่ได้รับสินค้าทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของกิจการ

ตัวอย่างที่ 4.10 จากโจทย์ตัวอย่างที่ 4.8 คำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก คำนวณได้ดังนี้

สินค้าคงเหลือยกมาจำนวน 20 หน่วย @ 100 บาท เป็นเงิน 2,000 บาท	
ซื้อครั้งที่ 1 จำนวน 50 หน่วย @ 110 บาท เป็นเงิน 5,500 บาท	
ซื้อครั้งที่ 2 จำนวน 70 หน่วย @ 105 บาท เป็นเงิน 7,350 บาท	
ซื้อครั้งที่ 3 จำนวน 50 หน่วย @ 115 บาท เป็นเงิน 5,750 บาท	
รวม จำนวน 190 หน่วย เป็นเงิน 20,600 บาท	

$$\text{ราคาทุนต่อหน่วย} = 20,600/190 = 108.4211$$

สินค้าคงเหลือปลายงวดจำนวน 50 หน่วย ราคาหน่วยละ 108.4211 เป็นเงิน 5,421.055 บาท

4.4.4 การคำนวณต้นทุนสินค้าขาย

เมื่อกิจการสามารถวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือได้และทราบมูลค่าสินค้าคงเหลือปลายงวด กิจการสามารถคำนวณต้นทุนสินค้าขายได้ การคำนวณต้นทุนสินค้าขายมีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลต่อการตั้งราคาขายสินค้าและการคาดการณ์เกี่ยวกับผลกำไรที่จะได้รับ ตลอดจนการวางแผนการบริหารงานด้านต่าง ๆ โดยสามารถคำนวณต้นทุนสินค้าขายได้ดังนี้

สินค้าคงเหลือต้นงวด xxx

บวก ซื้อสุทธิ

 ซื้อสินค้า xxx

 บวก ค่าขนส่งเข้า xxx

xxx

หัก ส่งคืนสินค้า	xxx		
ส่วนลดรับ	<u>xxx</u>	<u>xxx</u>	<u>xxx</u>
สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย		xxx	
หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด		<u>xxx</u>	
ต้นทุนสินค้าขาย		<u>xxx</u>	

ตัวอย่างที่ 4.11 จากข้อมูลในตัวอย่างที่ 4.8 สมมติกิจการมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ในบัญชีแยกประเภททั่วไป ดังนี้

ค่าขนส่งเข้า	2,000	บาท
ส่งคืนสินค้า	1,000	บาท
ส่วนลดรับ	500	บาท

สามารถคำนวณต้นทุนสินค้าขาย ได้ดังนี้

สินค้าคงเหลือต้นงวด 2,000

บวก ซื้อสุทธิ

 ซื้อสินค้า 18,600

 บวก ค่าขนส่งเข้า 2,000

20,600

 หัก ส่งคืนสินค้า 1,000

 ส่วนลดรับ 500 1,500 19,100

สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย 21,100

หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด 5,600

ต้นทุนสินค้าขาย 15,500

จากข้อมูลในตัวอย่างที่ 4.8 และข้อมูลเพิ่มเติม กิจการสามารถคำนวณต้นทุนสินค้าขายได้เท่ากับ 15,500 บาท

4.5 การบริหารสินค้าคงคลังและคำนวณต้นทุนสินค้าด้วยโปรแกรมตารางงาน

การบริหารสินค้าคงคลังเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือใหญ่ การใช้โปรแกรมตารางงาน เช่น Microsoft Excel หรือ Google Sheets สามารถช่วยให้การจัดการสินค้าคงคลังมีประสิทธิภาพและประหยัดเวลาได้ โดยการนำโปรแกรมตารางงานเข้ามาช่วยในการจัดทำทะเบียนสินค้า การตีราคาสินค้าคงคลัง การคำนวณต้นทุนสินค้า เป็นต้น

4.5.1 การจัดทำทะเบียนสินค้าด้วยโปรแกรมตารางงาน

การจัดทำทะเบียนสินค้าด้วยโปรแกรมตารางงานสามารถช่วยให้การจัดการสินค้าของคุณง่ายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการใช้ข้อมูลที่ต้องการและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม ธุรกิจของคุณจะสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมข้อมูล ก่อนที่จะเริ่มจัดทำทะเบียนสินค้า คุณควรรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น เช่น รหัสสินค้า ชื่อสินค้า ประเภทสินค้า ราคา จำนวนคงเหลือ วันที่รับเข้าคลัง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างตาราง เปิดโปรแกรมตารางงานที่คุณเลือก แล้วทำการสร้างตารางด้วยการกำหนดหัวข้อยกตามข้อมูลที่คุณเตรียมไว้

ขั้นตอนที่ 3 การป้อนข้อมูล เริ่มป้อนข้อมูลสินค้าลงในตาราง โดยอาจเริ่มจากการป้อนข้อมูลที่มีอยู่แล้วในคลัง จากนั้นอัปเดตข้อมูลใหม่ๆ เมื่อมีการรับสินค้าเข้าหรือจำหน่ายออก

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ฟังก์ชันของโปรแกรมในการจัดการข้อมูล เช่น การจัดเรียงตามรหัสสินค้า หรือการใช้สูตรในการคำนวณยอดรวม ทั้งนี้เพื่อช่วยในการวางแผนการสั่งซื้อสินค้าใหม่

ต่อไปนี้เป็นกรจัดทำทะเบียนสินค้าด้วยโปรแกรมตารางงานในกรณีต่าง ๆ

จากโจทย์ ตัวอย่างที่ 4.7 ร้านนครการค้า มีรายการรับ - จ่ายสินค้าในเดือนกันยายน 2566 ดังนี้

2566

- ก.ย. 1 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 5 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,500 บาท ตู้เย็น 5 หลัง ราคาหลังละ 12,000 บาท เครื่องซักผ้า 5 เครื่อง ราคาเครื่องละ 9,900 บาท หม้อหุงข้าว 5 ใบ ราคาใบละ 1,000 บาท ใบรับเลขที่ 11
- 2 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 4 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,400 บาท ตู้เย็น 2 หลัง ราคาหลังละ 12,500 บาท เครื่องซักผ้า 4 เครื่อง ราคาเครื่องละ 9,800 บาท หม้อหุงข้าว 3 ใบ ราคาใบละ 980 บาท ใบรับเลขที่ 12
- 3 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,200 บาท ใบเบิกเลขที่ 21
- 6 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 14,900 บาท เครื่องซักผ้า 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 12,000 บาท ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 14,000 บาท ใบเบิกเลขที่ 22
- 10 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,100 บาท ใบเบิกเลขที่ 23

2566

- ก.ย. 13 ขายสินค้า คือ เครื่องซักผ้า 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 12,500 บาท ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 14,200 บาท ใบเบิกเลขที่ 24
- 15 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 14,500 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,300 บาท ใบเบิกเลขที่ 25
- 18 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,000 บาท หม้อหุงข้าว 2 ใบ ราคาใบละ 900 บาท ใบรับเลขที่ 13
- 20 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000 บาท เครื่องซักผ้า 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,000 บาท ใบเบิกเลขที่ 26
- 23 ซื้อสินค้า คือ โทรทัศน์ 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,900 บาท เครื่องซักผ้า 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 11,000 บาท ตู้เย็น 2 หลัง ราคาหลังละ 12,000 บาท ใบรับเลขที่ 14
- 25 ขายสินค้า คือ ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 14,900 บาท หม้อหุงข้าว 1 ราคาใบละ 1,250 บาท ใบเบิกเลขที่ 27
- 28 ขายสินค้า คือ โทรทัศน์ 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,500 บาท หม้อหุงข้าว 1 ใบ ราคาใบละ 1,250 บาท ใบเบิกเลขที่ 28
- 30 ขายสินค้า คือ ตู้เย็น 1 หลัง ราคาหลังละ 15,000 บาท เครื่องซักผ้า 2 เครื่อง ราคาเครื่องละ 13,500 บาท ใบเบิกเลขที่ 29

ทะเบียนสินค้าวิธี First In First Out (FIFO)

ทะเบียนสินค้าวิธี First In First Out (FIFO)											
		ชื่อสินค้า โทรทัศน์			หน่วยนับ เครื่อง รุ่น A-1			เลขที่สินค้า T-01			
		จำนวนอย่างสูง 10			จำนวนอย่างต่ำ 5			จุดสั่งซื้อ 5			
วันที่	รายการ	รับ			จ่าย			คงเหลือ			หมายเหตุ
		จำนวน	๑	จำนวนเงิน	จำนวน	๑	จำนวนเงิน	จำนวน	๑	จำนวนเงิน	
2566											
ก.ย.1	รับ-ใบรับที่ 11	5	13,500	67,500				5	13,500	67,500	=I7*J7
ก.ย.2	รับ-ใบรับที่ 12	4	13,400	53,600				5	13,500	67,500	
ก.ย.3	เบิก-ใบ เบิกที่ 21				1	13,500	13,500	4	13,500	54,000	
ก.ย.6	เบิก-ใบ เบิกที่ 22				1	13,500	13,500	3	13,500	40,500	
ก.ย.10	เบิก-ใบ เบิกที่ 23				1	13,500	13,500	2	13,500	27,000	
ก.ย.15	เบิก-ใบ เบิกที่ 25				1	13,500	13,500	1	13,500	13,500	
ก.ย.18	รับ-ใบรับที่ 13	1	13,000	13,000				4	13,400	53,600	
								1	13,000	13,000	

หมายเหตุ เมื่อใส่สูตรในช่องจำนวนเงินแล้ว ให้ทำการคัดลอกสูตรไปยังบรรทัดถัดไปเพื่อความรวดเร็วในการคำนวณ

ทะเบียนสินค้าวิธี Moving Average

ทะเบียนสินค้าวิธี Moving Average											
ชื่อสินค้า โทรทัศน์			หน่วยนับ เครื่อง รุ่น A-1			เลขที่สินค้า T-01					
จำนวนอย่างสูง 10			จำนวนอย่างต่ำ 5			จุดสั่งซื้อ 5					
วันที่	รายการ	รับ			จ่าย			คงเหลือ			หมายเหตุ
		จำนวน	@	จำนวนเงิน	จำนวน	@	จำนวนเงิน	จำนวน	@	จำนวนเงิน	
2566											
ก.ย.1	รับ-ใบรับที่ 11	5	13,500.00	67,500.00				5	13,500.00	67,500.00	
ก.ย.2	รับ-ใบรับที่ 12	4	13,400.00	53,600.00				9	13,455.56	121,100.00	
ก.ย.3	เบิก-ใบเบิกที่ 21				1	13,455.56	13,455.56	8	13,455.56	107,644.44	
ก.ย.6	เบิก-ใบเบิกที่ 22				1	13,455.56	13,455.56	7	13,455.56	94,188.89	
ก.ย.10	เบิก-ใบเบิกที่ 23				1	13,455.56	13,455.56	6	13,455.56	80,733.33	
ก.ย.15	เบิก-ใบเบิกที่ 25				1	13,455.56	13,455.56	5	13,455.56	67,277.78	
ก.ย.18	รับ-ใบรับที่ 13	1	13,000.00	13,000.00				6	13,379.63	80,277.78	

=K13/I13

=K8/I8

=I9*J9

=F9*G9

4.5.2 การคำนวณต้นทุนสินค้าคงคลังด้วยโปรแกรมตารางงาน

การบริหารสินค้าคงคลังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน การคำนวณต้นทุนสินค้าคงคลังอย่างแม่นยำช่วยให้ธุรกิจสามารถวางแผนการสั่งซื้อสินค้าได้อย่างเหมาะสม ลดการเก็บสินค้าคงคลังเกินความจำเป็น และลดความเสี่ยงในการเกิดสินค้าขาดแคลน โปรแกรมตารางงาน เช่น Microsoft Excel หรือ Google Sheets เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการคำนวณต้นทุนสินค้าคงคลัง เนื่องจากสามารถจัดการข้อมูลจำนวนมากได้อย่างเป็นระเบียบและมีฟังก์ชันต่างๆ ที่ช่วยในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การนำมาใช้ในการคำนวณต้นทุนขาย เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 4.12 ต่อไปนี้เป็นรายการเกี่ยวกับสินค้าของร้านแก้วตาการค้า

ม.ค.	1	สินค้าคงเหลือยกมา	20	หน่วย	หน่วยละ	100	บาท
ก.พ.	5	ซื้อสินค้าครั้งที่ 1	50	หน่วย	หน่วยละ	110	บาท
ก.พ.	6	จ่ายค่าขนส่งเข้า	500	บาท			

เม.ย.	9	ขายสินค้า	30	หน่วย	หน่วยละ	160	บาท
มิ.ย.	10	ซื้อสินค้าครั้งที่ 2	70	หน่วย	หน่วยละ	105	บาท
ก.ค.	20	ขายสินค้า	50	หน่วย	หน่วยละ	180	บาท
ก.ย.	15	ซื้อสินค้าครั้งที่ 3	50	หน่วย	หน่วยละ	115	บาท
ก.ย.	20	จ่ายค่าขนส่งเข้า	300	บาท			
ต.ค.	13	ขายสินค้า	30	หน่วย	หน่วยละ	170	บาท
พ.ย.	17	ส่งคืนสินค้าจากการซื้อครั้งที่ 3	10	หน่วย	หน่วยละ	115	บาท
ธ.ค.	25	ขายสินค้า	30	หน่วย	หน่วยละ	175	บาท
ธ.ค.	31	สินค้าคงเหลือยกไป	40	หน่วย			

ให้ทำ คำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีราคาเจาะจง (สมมติว่าสินค้าคงเหลือยกไป จำนวน 40 หน่วย เป็นสินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 1 จำนวน 30 หน่วย และเป็นสินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 3 จำนวน 10 หน่วย)

คำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีราคาเจาะจง คำนวณได้ดังนี้

สินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 1 จำนวน 30 หน่วย @ 110 บาท เป็นเงิน 3,300 บาท

สินค้าคงเหลือจากการซื้อครั้งที่ 3 จำนวน 10 หน่วย @ 115 บาท เป็นเงิน 1,150 บาท

สามารถนำโปรแกรมตารางงานมาช่วยในการคำนวณต้นทุนขายได้ดังนี้

D7	A	B	C	D
1	งบต้นทุนขาย			
2	สินค้าคงเหลือต้นงวด			2,000.00
3	บวก ซื้อสุทธิ			
4	ซื้อสินค้า		18,600.00	
5	บวก ค่าขนส่งเข้า		800	=C4+C5-C7
6	หัก ส่งคืนสินค้า	1,150.00		
7	ส่วนลดรับ	0	1,150.00	18,250.00
8	สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย		=D2+D7	20,250.00
9	หักสินค้าคงเหลือปลายงวด			4,450.00
10	ต้นทุนขาย		=D8-D9	15,800.00
11				
12	ซื้อสินค้า			
13	ครั้งที่ 1	5,500.00		
14	ครั้งที่ 2	7,350.00		
15	ครั้งที่ 3	5,750.00		
16	ซื้อสินค้าทั้งสิ้น	18,600.00	=SUM(B13:B15)	

สรุปสาระสำคัญ

1. สินค้า หรือสินค้าคงเหลือ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ
 - (1) วัตถุดิบ (Raw Material) คือสิ่งของหรือชิ้นส่วนที่ซื้อมาใช้ในการผลิต
 - (2) งานระหว่างทำ (Work-in-Process) คือชิ้นงานที่อยู่ในขั้นตอนการผลิตหรือรอคอยที่จะผลิตในขั้นตอนต่อไป โดยที่ยังผ่านกระบวนการผลิตไม่ครบทุกขั้นตอน
 - (3) วัสดุสิ้นเปลือง (Supplies) คือวัสดุกิจการจัดหามาเพื่อใช้ในการดำเนินงานมากกว่าที่จะใช้เพื่อการผลิตสินค้าโดยตรง
 - (4) สินค้าสำเร็จรูป (Finished Goods) คือสินค้าที่มีส่วนประกอบตามลักษณะและผลิตเสร็จครบทุกขั้นตอน มีคุณสมบัติอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำออกมาจำหน่าย
2. การบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management) คือการเก็บทรัพยากรไว้ใช้ในปัจุบัน หรือในอนาคต เพื่อให้การดำเนินการของกิจการดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยกำหนดปริมาณสินค้าคงคลังที่เหมาะสม ไม่มากเกินไป หรือน้อยเกินไป ประกอบด้วย การควบคุมปริมาณการสั่งซื้อ การควบคุมปริมาณสินค้าคงเหลือ การกำหนดจุดสั่งซื้อ การกำหนดปริมาณสินค้าต่ำสุด การกำหนดปริมาณสินค้าสูงสุด เป็นต้น

3. การคำนวณต้นทุนสินค้า สินค้าคงเหลือต้องวัดมูลค่าด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ แล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า การคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ (ราคาทุน) ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

- (1) วิธีราคาเจาะจง (Specific identification)
- (2) วิธีเข้าก่อน ออกก่อน (The first-in, first-out (FIFO))
- (3) วิธีต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (The weighted average cost)

4. การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการสินค้ามี 2 วิธี คือ

- (1) วิธีบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method)
- (2) วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด (Periodic Inventory Method)

คำศัพท์บทเรียนที่ 4

ฟังก์ชัน	ความหมาย
Inventory	สินค้าคงเหลือ
Raw Material	วัตถุดิบ
Work-in-Process	งานระหว่างทำ
Supplies	วัสดุสิ้นเปลือง
Finished Goods	สินค้าสำเร็จรูป
Economic Order Quantity	ปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด
Reorder Point	จุดสั่งซื้อเพิ่ม
Order Quantity	ปริมาณการสั่งซื้อ
Specific identification	วิธีราคาเจาะจง
The first-in, first-out	วิธีเข้าก่อน ออกก่อน
The weighted average cost	วิธีต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก